

Učitelji, roditelji i učenici: stvaranje zajednica učenja u Grčkoj

Stella Protonotariou i Petros Haravitsidis

Ovdje predstavljamo prije 12 godina započeto zajedničko djelovanje učitelja 132. osnovne škole u Ateni, koji su polimorfnost škole iskoristili kao edukacijsku prednost pokušavajući kreirati zajednicu učenja kroz zajedničko djelovanje učitelja, roditelja i učenika.¹

Grčki obrazovni sustav smatra se jednim od najcentraliziranijih u Europi (Varnava-Skoura i Vergidis, 2002., str. 17; Varnava-Skoura i Vergidis, 2004a, str. 19-20). To je vidljivo u obrazovnim inicijativama učitelja, prikazanim u stručnim pedagoškim časopisima (Tsiakalos, 2003a, str. 14; Tsiakalos, 2004a, str. 19-20).

132. osnovna škola smještena je u centru Atene, kao dio najšireg obrazovnog kompleksa u Grčkoj koji uključuje 20 odgojno-obrazovnih ustanova (vrtiće, osnovne škole i gimnazije, kao i druge srednje škole tehničkih smjerova, te neke više škole) s ukupno 4.000 djece i učenika. Naša škola ima 15 učitelja i 175 učenika, uglavnom djece useljenika i izbjeglica (njih 85% je iz 17 različitih etničkih skupina), čineći grupe 'visokog socijalnog rizika'.

Inicijative i sadržaj pedagoške intervencije

Kad smo započeli s radom u našoj osnovnoj školi, doživjeli smo bolnu realnost: nasilno i agresivno ponašanje učenika, slab uspjeh u učenju, visok postotak ispisanih učenika i snažan, negativan stav većine njih prema školi. Učitelji su svakodnevno osjećali da im nedostaju specifična znanja i vještine za razrješavanje problema s učenicima i njihovim roditeljima te su bili izloženi profesionalnom zamoru. Do tada nije bilo planiranja zajedničkog djelovanja, niti se takvo što ikad ostvarilo. No, najvažnije je da roditelji učenika nikad nisu poželjeli kontaktirati školu ili učitelje. Još gore - dolazilo je do sukoba među roditeljima grčkog, s onima imigrantskog porijekla. Ti su sukobi bili česti

i burni, a roditelji nisu bili organizirani niti su imali svoje predstavnike u školi. Intervencije i djelovanja koje prezentiramo u ovom članku došle su kao odgovor na ovakvu situaciju u školi, na prijedlog ravnateljice, uz suradnju učitelja koji su se ponudili sudjelovati u ovom pothvatu. Kasnije, kad su uočeni pozitivni učinci ovih nastojanja, uključili su se i ostali učitelji. Tako je stvorena nova školska etika, a život u školi se toliko promijenio nabolje da je to nadmašilo sva naša očekivanja.

Od planiranja do implementacije

Svi su naši naponi bili temeljeni na stavu da ni jedna pedagoška inicijativa ne može uspjeti ako ne odgovori na potrebe i očekivanja svih sudionika. U našem slučaju to su bili učenici, njihovi roditelji i učitelji. Evo kratkog pregleda najkarakterističnijih primjera našeg djelovanja: Pokrenuli smo seminar za učitelje u školi, gdje analiziramo školske situacije, stavljamo ih u širi socijalni kontekst te kritički proučavamo povezanu literaturu. Također, sustavno prikupljamo i analiziramo podatke o raznim sličnim pedagoškim inicijativama.

Prvo konkretno djelovanje koje smo organizirali bila je ponuda besplatnog tečaja grčkog jezika imigrantskim obiteljima u prostorima škole. Smatrali smo da ni jedna naša inicijativa ne može uspjeti bez učinkovite komunikacije između nas i roditelja. Neki su jasno iskazali da njihova nezainteresiranost proizlazi iz slabog ili nikakvog znanja grčkog jezika. Treba reći da roditelji nisu bili homogena grupa niti

u smislu iste razine pismenosti niti opće kulture pa smo ih pokušali povezati kroz strukturiranje tečaja. Zajedno smo definirali 'produktivne teme', ono što sve zajedno najviše zanima: problemi svakodnevice, ljudska prava, useljenici i odnos imigranata s državnom upravom ili društvom u cjelini; rasizam i predrasude okoline, pitanje vjere, religije i spola, itd. Naša poduka i prijenos znanja ovdje su dobili posebno važnu ulogu jer smo u isto vrijeme pomagali učenicima, a djelujući kao prevoditelji istovremeno smo nudili podršku i roditeljima i učiteljima.

Također smo, angažirajući one roditelje koji su savladali grčki, osigurali simultane prijevode na roditeljskim sastancima za roditelje koji nisu razumjeli jezik, a sve su školske objave bile ispisane višejezično.

Roditelje smo pozvali da se uključe u brojne kreativne školske aktivnosti. Školska nastava uvijek je otvorena za roditelje i njihovo aktivno sudjelovanje. Ta se suradnja s roditeljima na kraju školske godine predstavlja na završnoj školskoj svečanosti. Roditelje također pozivamo da se uključe u brojne školske projekte, npr. školske filmske grupe, kreiranje višejezičnih knjiga i igara, itd. Takva suradnja zahtijeva naporan rad, no pri tome se ostvaruje zadovoljstvo svih uključenih te nastaje vrijedan edukativni materijal za obrazovanje budućih učenika.

U suradnji sa specijaliziranim agencijama redovito organiziramo radionice o prevenciji zdravlja za roditelje, učitelje i učenike, pri čemu teme uvelike određuju sami sudionici.

Rezultati

Ovaj proces koedukacije stvara u školi novo ozračje koje sve ispunjava, osnažuje i oslobađa kroz usvajanje novih znanja. Kod samih učenika primjećujemo da su sretniji i zadovoljniji u školi, a izostanaka s nastave gotovo da i nema. Međuodnosi su se značajno popravili i ojačali, baš kao i učenički osjećaj samopoštovanja i uvažavanja. Među djecom se razvio osjećaj solidarnosti i suradnje, a drastično se smanjilo agresivno ponašanje i poboljšao uspjeh u školi, dok se novopridošli učenici brže i lakše uključuju u nastavu. Svakodnevnim problemima, te oni vezani za sigurnost i zaštitu, sada se rješavaju mnogo lakše.

Među roditeljima su se razvili dobri odnosi, kao i između učitelja i roditelja. Nema više rasističkih ispada kod roditelja. Osnovana je udruga roditelja, u kojoj aktivno sudjeluju roditelji grčkog i imigrantskog porijekla. Roditeljskim sastancima se prisustvuje, podržavaju se školske inicijative i aktivno sudjeluje u školskim aktivnostima, gdje često i roditelji sami preuzimaju učiteljsku ulogu. Štoviše, dolaze u školu na konzultacije i traže savjet, podršku za probleme s djecom. Istovremeno, ne ustručavaju se potražiti zdravstvene savjete ili posjetiti liječnike - specijaliste koji surađuju sa školom, ukoliko se ukaže potreba.

Kod nas, učitelja ove škole, došlo je do značajnih promjena u percepciji i stavovima prema našim učenicima i njihovim roditeljima. Osjećamo da smo, ljudski i profesionalno, napredovali. Stekli smo znanja i metodološke alate, postigli bolje razumijevanje i komunikaciju, te uspostavili interakciju s roditeljima i učenicima. Sve ovo pripisujemo boljim odnosima među nama, želji i znanju koje smo stekli u zajedničkom djelovanju i donošenju zajedničkih odluka.

Naše djelovanje i aktivnosti prihvaća i podržava šira pedagoška zajednica te brojne društvene ustanove. O tome naša škola drži brojne prezentacije na sveučilišnim seminarima i posebno organiziranim radionicama roditeljskih udruga. Točnije, naš rad je prepoznat i izabran kao grčki primjer 'najbolje radne prakse', te kao takav prezentiran na stručnoj konferenciji u Briselu u ožujku 2012. godine.

Svoju inicijativu i djelovanje vidimo kao uspješan napor u stvaranju demokratičnije škole, mjesta gdje je zajednička edukacija odgovor na potrebe i očekivanja naših učenika, njihovih roditelja i samog učiteljskog osoblja škole. To nam daje energiju da s radošću i nestrpljenjem dočekujemo novu školsku godinu, unatoč brojnim ozbiljnim teškoćama i sadašnjoj političkoj i gospodarskoj situaciji u Europi.

1 Ova inicijativa predstavljena je u radu autorice Varnava-Skoura (2008.), kao i na školskoj internet-stranici (www.132grava.net).

Literatura

Varnava-Skoura, G. & Vergidis, D. (2002.): *Programs for school success afternoons - nights and two summers*. Athens: Papazissis (na grčkom).

Varnava-Skoura, G. & Vergidis, D. (2003.): *The hanging step of an attempt for the development of differentiated educational practises for addressing school failure*. U: Varnava-Skoura G. (ur.), *Educational view points - educational perspectives* (str. 29-54): Athens: Department of Early Childhood Education, National and Kapodistrian University of Athens (na grčkom).

Varnava-Skoura G., (2008.) (ur.): *Educational Actions and Educational Approaches in Multicultural context* (str. 127-144). Athens: Doudoumis (na grčkom).

Tsiakalos, G. (2003a). Teachers talk..., U: Tressou E. & Mitakidou S. (ur.): *Teachers talk to teachers about their experiences - Education in minority languages* (str. 15). Thessaloniki: Paratiritis (na grčkom).

Tsiakalos G. (2004a): *From Special Education to pedagogy for a democratic and humane school*. U: *Greek as a second language for minority children*. (str. 1-24). Thessaloniki: Didaskalio Dimitris Glinos. Διασκαλειο (na grčkom).

Stella Protonotariou je ravnateljica 132. osnovne škole u Ateni.
stellaprotono@yahoo.gr

Petros Haravitsidis je učitelj u istoj školi i zamjenik ravnateljice.
pcharavi@gmail.com

